

ATSAUKSMES: Nav iesniegtas. Paula Kundziņa grāmata ir pazīstama un Daugavas apgāda darbs ir zināms.

4. LATVIEŠU IZGUDROTĀJI LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAI

Atbalsts grāmatas izdošanai.

DARBA VEICĒJS: Indulis Gailītis, ūdenssaimniecības un meliorācijas inženieris, Lielā ielā 18-8, Jelgava LV-3001, Latvija; telefons 30-29419.

PROJEKTA APRAKSTS (I. Gailītis): Grāmata "Latviešu izgudrotāji Latvijas lauksaimniecībai" iecerēta kā zinātniski tehnisks, vēsturisks apskats latviešu izgudrotāju darbam Latvijas laukiem, laika posmā no Latvijas Republikas neatkarības pasludināšanas dienas līdz mūsdienām. Ir nepieciešami, svarīgi un arī interesanti parādīt visai pasaulei latviešu tautas intelekta spēku. Tā kā vienā grāmatā nav iespējams iekļaut un aprakstīt visus ar lauksaimniecības ražošanu saistītos darbus, paredzēts atlasīt 150 - 200 interesantākos, racionālākos un efektīvākos. Manuskriptu, kopā ar nepieciešamajām ilustrācijām, plānots sagatavot gada laikā no darba sākšanas. Pēc tam grāmatas izdošanai būs nepieciešami 9 - 12 mēneši. Par pamatu grāmatai domāts ņemt Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) izstrādes. Grāmatas sagatavošanai domāts piesaistīt kā talcīniekus LLU mācību spēkus un zinātniekus.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$3,000 kā neatmaksājamo piešķirumu. Budžets:

Ienākumi:	No LF lūgtais pabalsts	\$3,000
	Pasūtīnājumi	900
		\$3,900
Izdevumi:	Sagatavošana	\$1,400
	Ilustrēšana	400
	Korektūra	150
	Iespēšana	1,700
	Izplatīšana	100
	Reklāma	50
	Dažādi	100
		\$3,900

ATSAUKSMES: C. Šķinķis, ZA akadēmiķis, prof.,

Dr. habil. inž.: "Autors, Indulis Gailītis, ir pazīstams kā ļoti veiksmīgs izgudrotājs un izgudrojumu patentēšanas veicinātājs. Domāju, ka viņš spēj kvalificēti uzrakstīt šāda satura grāmatu, kura neapšaubāmi dos lielu ieguldījumu mūsu zināšanās par latviešu izgudrotāju darbu lauksaimniecības jomā."

H. Segals, LLMZA akadēmiķis, prof., Dr. habil. inž.: "Autoram, kurš no 1969. gada strādā izgudrojumu un patentēšanas jomā zinātniskās pētniecības institūtos, ir nepieciešamās zināšanas un pieredze šāda rakstura grāmatas sarakstīšanai. Grāmata neļaus nogrimt aizmirstībā latviešu izgudrotāju devumus Latvijas lauksaimniecībai."

Piezīme: Grāmatu I. Gailītis sāktu rakstīt, ja saņemtu LF pabalstu.

5. TRIMDAS LATVIEŠU LITERĀTŪRAS BIBLIOGRAFISKU MATERIĀLU VĀKŠANA UN IEVADĪŠANA DATU BAZĒ

Atbalsts materiālu vākšanai no žurnāliem un rakstu krājumiem un ievadīšanai datu bazē.

DARBA VEICĒJA: Dr. Lalita Muižniece, 4469 Lake Forest Drive, Kalamazoo, MI 49008-3309; telefons 616-345-4211.

PROJEKTA APRAKSTS (L. Muižniece): Kaut mums ir lieliska Benjamiņa Jēgera sakārtotā trimdā izdoto grāmatu bibliografija, mums nav sistemātiska pārskata par literatūras materiāliem periodiskos izdevumos, rakstu krājumos un antoloģijās, pēc kādiem ir liela vajadzība jebkuŗam trimdas latviešu literatūras pētniekam un citiem. Šāds datu bazē ievadīts bibliografisko datu pārskats ļaus ātri un precīzi iegūt informāciju par trimdā publicēto autoru darbiem, recenzijām, rakstiem par literatūru un valodu, kā arī daļēju informāciju par citiem latviešu kultūras laukiem. Projekts sākts 1993. gadā ar \$2,500 Latviešu Fonda sēklas naudas atbalstu. Darba turpināšanai saņemts \$1,000 no PBLA Kultūras fonda un \$500 no "Laika" izdevēja H. Rudziņa. Darba veicēji ir galvenokārt LSC dzīvojošie Latvijas studenti. Līdz šim paveiktais:

1. Sagatavots primāri apskatāmo trimdas žurnālu saraksts un ierakstu prioritātes.
2. Izstrādāta ierakstu programma Microsoft Works DataBase un norādījumi ierakstītājiem.
3. Ievadīti datu bazē un daļēji rediģēti 13,059 ieraksti, resp., apmēram 2/5 no primāri paredzētajiem žurnālu un rakstu krājumu ierakstiem.

Atbalsta saņemšanas gadījumā darbu cer pabeigt ilgākais gada laikā.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$2,500 kā neatmaksājamu piešķirumu. Paredzētais budžets ir \$8,500 un \$6,000 ir lūgts no citiem fondiem.

ATSAUKSMES: Maira Bundža, LSC bibliotēkas vadītāja: "Divpadsmit gadu darbā Latviešu studiju centra bibliotēkā esam bieži nopūtušies, ka nav trimdas periodisko izdevumu rādītāja. Lasītājiem ir jāurbjās cauri visiem numuriem, lai atrastu vajadzīgo informāciju, jo ar pāris izņēmumiem, pat atsevišķiem izdevumiem nav rādītāja. Esam kopējuši rakstus un likuši vākos par dažādiem tematiem, bet tie visi ir ļoti nepilnīgi. Priecājamies, kad Lalita Muižniece sāka literatūras bibliografisko rādītāju un ar palīgiem to ievada datora datu bazē. Esam jau vairākkārtīgi saņēmuši vērtīgu informāciju no viņas datu bāzes."

Valija Runge: "Lai pilnīgi saglabātos un pētniekiem nākotnē būtu ērti pieejams viss trimdā paveiktais darbs latviešu literatūras laukā, nepieciešams nevien pilnīgs izdoto grāmatu un periodisko izdevumu saraksts, bet arī pilnīga periodikā iespiesto darbu bibliografija. Tāpēc vēlams, lai Latviešu Fonds piešķirtu Lalitai Muižniecei šī darba veikšanai nepieciešamos līdzekļus. Kā arvien vairāk noskaidrojas, trimdas darbiniekiem pašiem ir jāgādā par sava devuma saglabāšanu nākotnei un visai latviešu tautai."

Piezīme: Projekts sākts 1993. gadā ar \$2,500 Latviešu Fonda sēklas naudas atbalstu.

6. GRĀMATA "BALTU CIVILIZĀCIJA"

Atbalsts grāmatas izdošanai.

DARBA VEICĒJS: Nikodēms Bojārs, Ph.D., bij. mācības spēks Indianas Valsts Universitātē, P.O. Box 312, Three Rivers, MI 49093-0312; telefons 616-273-1646.

PROJEKTA APRAKSTS (N. Bojārs): Grāmatā ir aprakstīti Baltu tautu vēsturiskie laikmeti no Baltu pirmtautas sākumiem 3,000 gadus pirms Kristus līdz 16. gadu simtenim. Grāmatā ir aprakstīta latviešu cilšu kuršu, zemgaļu, sēļu, latgaļu - izcelšanās un saliedēšanas latviešu tautā. Šis darbs ir apgādāts ar daudzām literatūras pirmavotu norādēm, ilustrācijām un vairākām kartēm, kurās ir parādīti plašie baltu tautu apdzīvotie apgabali, tirdzniecības ceļi pa

Eiropu, kultūras priekšmetu un ieroču atradnes vietas un ciņu vietas ar kaimiņu tautām dažādos gadsimtos. Grāmata nav domāta tikai vēsturniekiem un arhaiologiem, kuŗi specializējās šaura apjoma pētījumos noteiktā gadsimtā vai vietā. Tā ir visas baltu neatkarīgās civilizācijas pārskats. Tā ir saprotama vidusskolas skolniekiem un derīga universitātes studentiem baltu tautu politisko sasniegumu izprašanai līdz 16. gadu simtenim. Pēc 16. gadu simteņa atlikušās baltu tautas vairumā pieņēma kristīgo ticību un iekļāvās Rietumzemes civilizācijā. Šāds visu baltu tautu senā neatkarības laikmeta apraksts nav ne latviešu valodā, ne svešvalodās. Grāmata ir domāta zināšanu atjaunošanai un papildināšanai pēc 50 Latvijas okupācijas gadiem. Pirmais projekta plāna posms ir salikt drukā grāmatas manuskriptu. Šim pirmajam posmam ir nepieciešams Latviešu Fonda \$3,000 neatmaksājams atbalsts. Pēc šī atbalsta saņemšanas, ir plānots grāmatu salikt drukā 4 mēnešu laikā un nodrukāt dažus eksemplārus. Tos sūtītu uz ASV kongresa bibliotēku drukāšanas aizsardzības tiesību piešķiršanai autoram un lietotu izdevēju atrašanai. Vēlāk ir plānots lūgt citu latviešu fondu un mecenātu atbalstu izdot grāmatu apmēram 500 eksemplāros.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$3,000 kā neatmaksājamu piešķirumu. Budžets:

Ienākumi:	No LF lūgtais pabalsts	\$3,000
	Citu fondu atbalsts	3,000
	Citi ienākumu avoti	7,000
		\$13,000

Izdevumi:	Sagatavošana	\$2,200
	Apdare/ilustrēšana	400
	Korektūra	400
	Iespiešana	5,500
	Iesiešana	2,000
	Reklāma	1,000
	Izplatīšana	1,500
		\$13,000

ATSAUKSMES: J. Stradiņš, Dr. hist. h. c., Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents: "Iepazīnies ar Ph.D. Nikodēma Bojāra manuskriptu *Baltu civilizācija* (baltu tautu aizvēsture un vēsturiskie laikmeti no baltu pirmtautas sākumiem 3. g. tūkst. pr. Kr. līdz 16. g. s. pēc Kr.), atzīstu veikto darbu par visai ierosinošu un tā izdošanu par visnotaļ atbalstāmu.

47

Autors, pazīstams zinātnieks, veltījis šim darbam vairākus sava mūža desmitus, to vairākkārt pārstrādājis, vadoties no baltistikas jaunākajām atziņām. Līdzīga sacerējuma ne latviešu zinātniskajā, ne populār-zinātniskajā literatūrā pašreiz nav (ņemot vērā arī to, ka I. Šterna grāmata *Daugavas* sērijā vēl nav iznākusi un plaša monogrāfija par Latvijas senāko vēsturi prof. J. Graudoņa vadībā vēl tikai sāk veidoties), un diskutētie fakti latviešu inteligentam lasītājam nav pieejami vienā vietā un vienotā skatījumā. Sacerējumam ir plašs vērains un daudz atsauču. Domāju, ka Dr. N. Bojāra grāmata rosinošo ideju dēļ var gūt labu atbalsi kā Latvijā tā arī latviešu centros ārpus Latvijas. Iesaku piešķirt autora pieprasīto atbalstu šī darba izdošanai."

Edgars Valdmanis, Indianapoles Akadēmiskās Kopas vecākais: "Atbalstu Dr. N. Bojāra lūgumu piešķirt līdzekļus viņa grāmatas izdošanai. Starp citām studijām, Dr. Bojārs 1978. gadā pabeidzis maģistra grada programmas studijas baltu senvēsturē, mūsu netaisnība Prof. Dr. Edgara Andersona vadībā. Par saviem baltu senvēstures pētījumiem Dr. N. Bojārs ir devis divas lekcijas AABS konferencēs Čikāgā un Toronto. Viņa pašreizējais darbs *Baltu civilizācija* ir uzskatāms kā viņa mūža galvenais darbs baltu senvēstures laukā un lai šis plašais darbs neietu zudumā, būtu ļoti svarīgi nodrošināt tā izdošanu. Šis darbs ir arī liecība par trimdas latviešu sasniegumiem un vērtīgs avots vēsturisko zināšanu atjaunošanai Latvijā attiecībā uz ilgo baltu tautu neatkarības laikmetu un kultūru līdz 16. gadsimtam par ko pēdējās okupācijas gadu desmitos Latvijas vēstures grāmatas nemaz nedrīkstēja rakstīt. Autors arī norāda, ka šī grāmata nebūs šauri specializēta bet būs saprotama un interesanta lasīt katram inteligentam latvietim un jo sevišķi mūsu dzimtenes jaunatnei tā būs jauns atklājums, kas palīdzēs iepazīt, cienīt un mīlēt savu un citas baltu tautas un pierādīs, ka baltu tautām ir bijusi ievērojama un nevis sliktā vēsture. Personīgi, es vērtēju Dr. Bojāru kā apzinīgu, labi informētu un neatlaidīgu darba darītāju un ieteicu rast līdzekļus viņa grāmatas izdošanai."

7. LATVIEŠU TAUTAS TĒRPU CENTRS "SENĀ KLĒTS"

Atbalsts tehnisko līdzekļu iegādei tērpu centram.

DARBA VEICĒJA: Maruta Grasmane, latviešu tau-

tas tērpu zinātniskā pētniece, Ausekļu ielā 2-7, Rīga LV-1010, Latvija; telefons 2-321 266.

PROJEKTA APRAKSTS (M. Grasmane): Latviešu tautas tērpi ir viena no nozīmīgākajām latviešu kultūras mantojuma sastāvdaļām. Tie veidojušies, balstoties uz Latvijas teritorijā dzīvojošo baltu cilšu un somugru mākslas tradīcijām, kā arī ietekmējoties no kaimiņu tautu kultūrām, dažādu laikmetu mākslas un modes stiliem. Tautas tērpu krāšnums un daudzveidība ļauj tos pielīdzināt latviešu tautas dziesmām. Latvju tautas dainas ir izdotas vairākkārt un to apkopojums ir pilnīgs. Turpretim tautas tērpiem šādas sistematizācijas un plašai sabiedrībai pieejamas uzskatāmības vēl aizvien trūkst. Pēdējās desmitgadēs vērojams, ka ar katriem Dziesmu svētkiem tautas tērpu izskats attālinās no mantojumā atstātajām bagātībām. Tur vainojama gan padomju laika dzišanās pēc ārēja spožuma un parādes tērpiem, gan novienādošanas tendences, gan arī zināšanu trūkums. Tautas tērpi tika stilizēti, formas un detaļas vienkāršotas, izzuda sarežģītākās un unikālākās darba tehnikas. Tā visa rezultātā mazinājās tērpu autentiskums, tika pārspīlētas un ignorētas tautas tērpu valkāšanas tradīcijas.

Latviešu tautas tērpu centrs "Senā klēts" (turpmāk - Centrs) nodarbojas ar latviešu tautas tērpu zinātnisko izpēti un sniedz konsultācijas to praktiskā darīšanā. Centrs darbojas jau ceturto gadu un tā telpās ir izstādīti 12 dažādu novadu tautas tērpi un tautas tērpu detaļu kolekcija. Tur tiek sniegtas konsultācijas LU Pedagoģijas fakultātes studentiem, vidējo speciālo mācības iestāžu audzēkņiem, tautas daiļamata meistariem un citiem interesentiem par tautas tērpu valkāšanas un darināšanas tradīcijām. Centra darbības mērķi ir: izgatavot autentiski pareizus tautas tērpu paraugus un veidot ekspozīciju, sistematizēt un zinātniski aprakstīt tautas tērpu darināšanas tehnoloģisko procesu, apzināt vecmeistaros un veicināt viņu amata prasmes pārmantojamību, izveidot bibliotēku no zinātniski pētnieciskajiem materiāliem un metodiskajiem norādījumiem.

Centra darbības mērķu realizēšanai ļoti nepieciešams tehnisko līdzekļu aprīkojums. Vecmeistaru apzināšanas jomā neatliekami jāveido datu banku, iemūžinot viņu profesionālo meistarību attiecīgajā rokdarbu veidā. Šajā procesā iesaistīs arī ārzemēs dzīvojošos lietišķās mākslas meistaros. Svarīgi veidot šīs dienas lietišķās mākslas meistaros vēsturi, to darba veidus, metodiku, tā saglabājot nākamām paaudzēm populārāko meistaros darbu un seno rokdarbu pirmatnējo vērtību. Šāds materiāls ir

nepieciešams demonstrēšanai konferencēs, semināros un konsultācijās. Lai saglabātu savāktos pētnieciskos un metodiskos materiālus un tos sistematizētu, ir paredzēts pielietot datoru (informācijas uzglabāšanai), skanieri (krāsainu zīmējumu ievadīšanai), printeri (zīmējumu izdrukāšanai) un kopieri (nepieciešamo materiālu pavairošanai).

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$10,000 kā neatmaksājamu piešķirumu tehnisko līdzekļu iegādei (datora, skaniera, printera, kopiera).

ATSAUKSMES: Jānis Dripe, Kultūras ministrs: "Latviešiem tautas tērpi ir tikpat svarīga kultūras mantojuma daļa kā tautas dziesmas, tomēr tie nav ne tik pamatīgi sistematizēti, ne plašai sabiedrībai pieejami. Nacionālo identitāti un mūsu tradīcijas apdraud gan dzīves veida izmaiņas 20. gadsimtā, gan arī pēdējos gados pastiprināties kosmopolitiskās masu kultūras spiediens. Tāpēc svētīgu darbu dara katrs, kurš pēta tautas tērpus, māca tos pareizi darināt un izmantot mūsdienās. Iesniegtā projekta autore Maruta Grasmane ir Latvijā pazīstama rokdarbu speciāliste un laba tautas tērpu pārzinātāja, kas savās zināšanās dalās ar plašu interesentu loku. Viņa ilgus gadus strādā Rīgas lietišķās mākslas koledžā, lasa lekcijas Latvijas Universitātes Pedagoģijas fakultātē par latviešu tautas tērpu īpatnībām, darināšanu un valkāšanas tradīcijām, vada diplomdarbu izstrādi un rezencē tos, vada arī seminārus par amata mācības un etnogrāfijas jautājumiem darbmācības skolotājiem un daiļamata meistariem. Pēc M. Grasmanes iniciatīvas, ar viņas aktīvu līdzdalību un personisko līdzekļu ieguldījumu, 1991. gadā ir izveidots Latviešu tautas tērpu centrs *Senā klēts*, kas nodarbojas ar tautas tērpu zinātnisko izpēti un sniedz konsultācijas ik vienam interesentam to praktiskā darināšanā. *Senās klēts* autentiski pareizie tautas tērpu komplekti un atsevišķas sastāvdaļas ir eksponēti dažādās izstādēs. 1994. gada novembrī Latvijas vēstnieks ANO Aivars Baumanis ar kundzi uzaicināja M. Grasmani kuplināt Latvijas Republikas gadadienas svinību programmu ar etnogrāfisko cimdu izstādi, ko augstu novērtēja gan diplomātiskā korpusa pārstāvji, gan trimdas latvieši. Iesāktais darbs prasa lielus līdzekļus, tāpēc apsveicams ir katrs atbalsts Latviešu tautas tērpu centram, lai turpinātu un novestu līdz galam autentisko tautas tērpu kolekcijas izveidi."

V. Kazāks, Latvijas Amatniecības kameras priekšsēdētājs: "Latvijas Amatniecības kamera apliecina, ka M. Grasmanes iedibinātais latviešu tautas tērpu centrs *Senā klēts* veiksmīgi sadarbojas

ar Latvijas Amatniecības kameru, Latvijas amatniecības skolām un atsevišķiem amatniekiem. Informācija par tautas tērpiem, to kultūrvēsturisko attīstību un perspektīvēm šobrīd ir ļoti aktuāla. M. Grasmanes centrs kalpo arī mācību metodikai un tehnoloģiju apguvei, ir ērta prakses un pētījumu vieta kā amatu mācekļiem, tā pieaugušo izglītības papildināšanai. Latvijas Amatniecības kamera pilnībā atbalsta šo projektu."

Piezīme: Atkārtots iesniegums, kas pagājušā gadā neieguva pietiekamu balsu skaitu.

8. GRĀMATA DĀRZKOPJA UN SELEKCIONĀRA PĒTERA UPĪŠA 100 GADEI

Atbalsts grāmatas izdošanai.

DARBA VEICĒJS: Imants Gronskis, profesors un doktors LLU, Lielā ielā 2, Jelgava LV-3000, Latvija; telefons 30-21042.

PROJEKTA APRAKSTS (I. Gronskis): Sakarā ar dārzkopja un selekcionāra Pētera Upīša 100 gadu atceri 1996. gada 19. maijā, Latvijas kultūras darbinieki plāno izdot grāmatu par Pētera Upīša dzīvi, personību un viņa darbu. Pēc Pētera Upīša gribas, viņa darba devums ir novēlēts Latvijas tautai - bagāts dārzaugu genofonds, kultūrvēsturiskais mantojums - fototēka, savdabīga bagāta bibliotēka un lietišķā sarakste ar daudzu pasaules valstu iestādēm un firmām.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$10,000 kā neatmaksājamu piešķirumu sekojošiem izdevumiem:

Attēli	\$2,000
Apdare/Ilustrācija	300
Korektūra	300
Iespiešana	7,000
Iesiešana	400
	\$10,000

ATSAUKSMES: V. Krūmiņš, Latvijas Dabas muzeja direktors: "Atbalstam vairāku organizāciju un personu ierosinājumu izdot grāmatu par ievērojamo selekcionāru Pēteri Upīti. 1996. gada maijā Latvijā atzīmēs P. Upīša 100 gadu jubileju. Šī ievērojamā zinātnieka darbība bija cieši saistīta ar Latvijas Dabas muzeju."

Dr. biol. K. Buivids, Latvijas Nacionālā Botāniskā dārza direktors: "Nacionālā Botāniskā dārza zinātnieki augsti vērtē ievērojamā Latvijas dārzkopības selekcionāra Pētera Upīša devumu Latvijas valstij un tautai. Viņa atstātais mantojums ir fundamentāls ieguldījums Latvijas augļu koku, dekoratīvo krūmu un lakstaugu sortimenta bagātināšanai. Nacionālā Botāniskā dārza kolekcijās ir daudzas P. Upīša radītas augu šķirnes un formas, kas noder jaunu selekcionāru un dārzkopības zinātnieku audzināšanai. Uzskatām, ka P. Upīša 100 gadu atceres grāmatas izdošana būs liels ieguldījums Latvijas kultūrai un dārzkopības zinātnei."

9. PIEMIŅAS AKMENS MĀTERU JURIM JELGAVĀ

Atbalsts komunistu nopostītā pieminekļa atjaunošanai.

DARBA VEICĒJS: Modris Ziemelis, Jelgavas Latviešu biedrības valdes loceklis, Raiņa ielā 9, dz. 31, Jelgava LV-3001, Latvija; telefons 30-25654.

PROJEKTA APRAKSTS (M. Ziemelis): Māteru Juris ir viens no ievērojamākiem latviešu atmodas laikmeta darbiniekiem - publicists, rakstnieks, latviešu zemnieku tiesību cīnītājs. No 1873. gada līdz mūža beigām dzīvo un strādā Jelgavā, kur izdod pirmo ievērojamāko latviešu zemkopības laikrakstu "Baltijas Zemkopis" (1875. g.) un tiesu laikrakstu "Tiesu Vēstnesis" (1880. g.). Viņš pārtulko un izdod līdz tam lielāko juridisko darbu "Vidzemes un Kurzemes privāttiesību likumu grāmatu". Visa viņa īsā, darbīgā dzīve ir bijusi viena vienīga cīņa. Miris un apglabāts Jelgavā, Jāņa kapsētā. 1896. gadā Jelgavas latviešu lauksaimniecības biedrība savam nesavtīgam cīnītājam par zemnieku tiesībām kapos uzcelj pieminekli. Komunistu režīma laikā kapsētu nopostīja. Neatļāva atstāt arī Māteru Jura pieminekli, jo iekārtai viņš bija nepieņemams. Viņa centieni un idejas bija bīstamas. Apspiestības 50 gadi nespēja izdzēst no atmiņas cilvēku, kas tik daudz darījis jelgavnieku un visas tautas labā. Šogad aprit 150 gadi kopš viņa dzimšanas un 110 gadi no miršanas.

Kara un komunistu režīma laikā bojā ir aizgājuši daudz ievērojami kultūrvēsturiski pieminekļi. Māteru Jura piemiņas atjaunošanai ir liela nozīme jaunatnes nacionāli - patriotiskajā audzināšanā. Gandarīti būs arī visi, sevišķi vecie jelgavnieki, kas ar lielu atsaucību palīdzēja atrast kapa vietu un tik

ilgi ir gaidījuši un cerējuši pieminekli atkal ieraudzīt bijušajā Jāņa kapsētā.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$2,000 kā neatmaksājamu piešķirumu. Paredzētais pieminekļa atjaunošanas budžets ir \$4,000. \$2,000 nāks no Jelgavas latviešu biedrības, Jelgavas domes, Latvijas Mākslas akadēmijas un individuāliem ziedotājiem.

ATSAUKSMES: U. Ivans, Jelgavas domes priekšsēdētājs: "Jelgavas pilsētas dome atbalsta mūsu pilsētas novadnieka Modra Ziemeļa kunga iniciatīvu Māteru Jura pieminekļa izgatavošanā un uzstādīšanā pilsētas Jāņa kapos. Uzskatām, ka tam būs liela nozīme pagātnes mantojuma atgūšanā un jaunatnes nacionāli - patriotiskā audzināšanā. Lūdzam Jūsu fondu, iespēju robežās kopā ar mums, piedalīties šai nozīmīgajā pasākumā, palīdzot atjaunot atmodas laikmeta darbinieka Māteru Jura piemiņu Jelgavā."

P. Rēvels, Jelgavas Latviešu biedrības valdes priekšsēdētāja vietnieks: "Jelgava kara laikā ir visvairāk cietusi pilsēta Latvijā. Tā postīta un pārkrievota arī vēlākos komunistu režīma gados. Bojā gājuši visi kultūras pieminekļi, kas raksturīgi bija vienīgi mūsu pilsētai. Aicinām Latviešu Fondu kopīgi atjaunot pilsētā latviskumu un piedalīties latviešu atmodas darbinieka Māteru Jura piemiņas vietas atjaunošanā bijušajā Jāņa kapsētā. Atjaunojot paliekošas vērtības, gribam atjaunot un stiprināt arī jelgavnieku latvisko pašapziņu un pašcieņu."

10. GLEZNOTĀJA UGAS SKULMES GLEZNU UN ZĪMEJUMU FOTOARCHĪVA IZVEIDOŠANA

Atbalsts archīva izveidošanai.

DARBA VEICĒJS: Jurģis Skulme, gleznotājs un mākslas vēstures pētnieks, Ozolkalnu ielā 10, Rīga LV 1056, Latvija; telefons 2-994 917.

PROJEKTA APRAKSTS (J. Skulme): Ilggadīgi ir vāktas ziņas par mana tēva Ugas Skulmes dzīvi un darbu. J. Skulmes dzīves un darba vietā ir daļēji iekārtotas telpas Ugas Skulmes gleznojumu un zīmējumu glabāšanai. Materiālo apstākļu pasliktināšanās dēļ, turpmākā darbība ir apgrūtināta. No Latvijas valdības un iestādēm nekāda palīdzība nav saņemta un nav paredzēta. Ir jānofotogrāfē 300 eļļas gleznas, 100 pasteļi, 150 akvareļi un 300

zīmējumi. Paredzēts foto-procesu veikt aptuveni gada laikā. Fotomateriālu sagāde un profesionāla fotogrāfa darba atalgošana kopā var izmaksāt ap \$6,000. Fotoattēlu krājums raksturotu nevien U. Skulmes mākslinieka personību, bet arī Latvijas mākslas dzīves raksturīgu posmu no 1914. līdz 1963. gadam.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$6,000 kā neatmaksājamu piešķirumu.

ATSAUKSMES: V. Rinkēviča, Ogres Vēstures un mākslas muzeja direktore: "Ogre ir bijusi mākslinieka Uga Skulmes darba un atpūtas vieta ilgu viņa mūža gadus. Ogres muzeja darbā izcilu mākslinieku novadnieku apzināšanā un materiālu komplektēšanā lielu atbalstu sniedzis Uga Skulmes dēls mākslinieks Jurgis Skulme. Viņa darbs ir saistīts ar mākslinieka Ugas Skulmes simtgadei veltītas izstādes Ogres muzejā sagatavošanu - darbu atlasī, to restaurācijas nodrošināšanu, izstādes kataloga sagatavošanu, fotoarhīva papildināšanu ar izsmelšu informāciju. Sadarbība ar mākslas zinātnieku, vēsturnieku un mākslinieku Jurgī Skulmi Ogres muzejam ir bijusi auglīga un, cerams, turpmāk vēl pilnveidosies."

Ausma Matcate, gleznotāja (ASV): "Ieteicu piešķirt līdzekļus Jurgā Skulmes projektam - gleznotāja Ugas Skulmes fotoarhīva un darba uzskaites izveidošanai. Es Jurgī Skulmi pazīstu un esmu uzturējusi ar viņu sakarus kopš 1960. gada. Tani laikā viņš bija mācību spēks akadēmijā. Viņam bija liels nopelns latviešu mākslas vēstures materialu sakopšanā. Līdz 1977. gadam viņš to darīja akadēmijas ietvaros. 1977. gadā J. Skulme tika notiesāts uz 2½ gadiem pārmācīšanas nometnē par pretpadomju darbību. Jurgis Skulme ir nopietns gleznotājs un mākslas zinātnieks, kam vienmēr ir bijusi interese izcelt latviešiem nozīmīgus māksliniekus. Viņa tēva Ugas Skulmes darbi, kas padomju varas laikā tika atstāti novārtā, ir nonākuši Jurgā Skulmes gādībā. Viņa vēlēšanās tos sakopot un atstāt tautai ir apsveicama un ir pelnījusi atbalstu. Ceru, ka Latviešu Fonds šo pasākumu atbalstīs."

Lūdzu ievērot, ka par derīgām tiks uzskatītas tikai tās balsošanas zīmes, kam būs šī gada 25. oktobra vai agrāks pasta zīmogs.

11. PILNMETRĀŽAS FILMA "OPERA"

Atbalsts filmas uzņemšanai par Nacionālās operas rekonstrukciju.

DARBA VEICĒJI: Laima Žurgina (režisore) un Kalvis Zalcmanis (kinooperātors), Rīgas Dokumentālo filmu studija, Baznīcas iela 24, dz. 7, Rīga LV-1050, Latvija; telefons 2-290 969.

PROJEKTA APRAKSTS (Valters Kagainis, Rīgas Dokumentālo filmu studijas direktors): Rīgas Dokumentālo filmu studijas radošā grupa uzsākusi darbu pie kinofilmas, kas veltīta izcilam notikumam Latvijas kultūras vēsturē - Latvijas Nacionālās operas rekonstrukcijai un ar to saistītam būtiski jauna perioda sākumam Latvijas operas mākslā. Filmas autoru nolūks ir izveidot visaptverošu, kultūrvēsturiski un profesionāli nopietnu stundas garu kino darbu, kas atstātu kultūras vēsturē ilgstošu liecību par šo nozīmīgo periodu latviešu opermākslas dzīvē. Šī filma tiktu demonstrēta pirmkārt Latvijas kinoteātros un Valsts televīzijā. Pēc tam tā varētu tikt tiražēta kino un videovariantā ar iespēju to izrādīt arī citu valstu televīzijās un dot iespēju to iegādāties valsts un privātām videotekām. Rīgas dokumentālo filmu studijas grupa ir atteikusies no nedaudz lētākās iespējas veidot filmu tikai videovariantā, jo pie patreizējā attēla elektroniskā fiksācijas veida tā uzglabāšanas ilgums nepārsniedz 10 līdz 15 gadus, kas šai nozīmīgai tēmai ir nepietiekami. Lai uzsāktu sistemātisku darbu, ir nepieciešams tuvākā laikā nodrošināt filmas finansēšanu, jo valsts budžetā kino finansēšanai atvēlēta nelielā summa pagaidām ļauj izveidot tikai 10 minūšu garu kinohroniku. Vienas stundas garas kinofilmas minimālā izmaksa ir Ls 49 000.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$10,000 kā neatmaksājamu piešķirumu. Paredzētais filmas budžets ir apm. \$100,000.

ATSAUKSMES: Doc. A. Luste, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas prorektors: "J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija un Operas katedra noteikti uzskata par atbalstāmu projektu kinofilmai, kas veltīta Nacionālai operai. Mūzikas akadēmijas vidū ir daudzi atzīti Nacionālās operas mākslinieki, kuru vārdi nesaraujami saistīti ar Latvijas mūzikas kultūru. Atzīstami, ka filmā atvēlēta vieta arī operas mākslinieku jaunajai maiņai, kuri ir bijušie un esošie Mūzikas akadēmijas audzēkņi. Kinofilma varētu būt

nozīmīgs ieguldījums latviešu mūzikas vēstures saglabāšanā un popularizēšanā, kā arī varētu tikt izmantota jauno mūziķu audzināšanā."

Guntis Gailītis, Latvijas Nacionālās operas režisors: "Pilnībā atbalstu Rīgas Dokumentālo filmu studijas un projekta autoru ieceri izveidot filmu Latvijas opermākslai vēsturiski tik nozīmīgā periodā, kas saistās ar operas ēkas rekonstrukciju. Operas ēkas atklāšana pēc kapitālās pārbūves, modernizācijas un vēsturiskās daļas restaurācijas varētu kļūt par vienu no spilgtākajiem notikumiem mūsu kultūras vēsturē visā divdesmitajā gadsimtā. Filma var kļūt par nozīmīgu vēstures liecību un ir visaptverošākais veids kā iemūžināt visu, kas saistās ar jauna perioda sākumu operas dzīvē atjaunotajā neatkarīgā Latvijā. Filmas iecere ir visaptveroša un varētu būt pamats nopietnam profesionālam kinodarbam ar paliekošu kultūrvēsturisku nozīmi. Apsveicama ir doma līdzās šodienas norisēm apkopot vēsturiskos materiālus par Latvijas operu. Te varētu ieteikt izmantot ne tikai Latvijas kino un foto arhīvos esošos materiālus, bet vērsties ar uzaicinājumu arī pie trimdas latviešiem jo ir iespējams ka materiāli par Rīgas operu atrodas arī ārpus Latvijas. Filmas autori - režisore Laima Žurgina un kinooperators Kalvis Zalcmanis ir Latvijā plaši pazīstami un atzīti kinematogrāfisti, kas veidojuši daudzas nozīmīgas filmas par kultūras un mākslas tēmām. Esmu ar šiem autoriem sadarbojies, mums ir izveidojies labs radošs kontakts, kas ir realizējies darbā par operas *Dons Karloss* uzveduma tapšanu. Uzaicinu materiāli atbalstīt projektu filmai par Nacionālo operu šai vēsturiski nozīmīgā laikā. Filma par operu varētu būt nozīmīgs ieguldījums Latvijas kultūras vēsturē."

12. LATVIEŠU KORDZIESMAS ANTOLOĢIJAS MŪZIKAS IERAKSTI

Atbalsts latviešu kordziesmas antoloģijas izdošanai.

DARBA VEICĒJS: Rīgas kamerkoris "AVE SOL", Citadeles ielā 7, Rīga LV-1011, Latvija; telefons 2-374 848.

PROJEKTA APRAKSTS (Arturs Maskats, Latvijas Komponistu savienības valdes priekšsēdētājs un Imants Kokars, Rīgas kamerkora "AVE SOL" mākslinieciskais vadītājs): Latviešu kordziesmas antoloģija ir fundamentāls darbs, ko paredzēts izdot 9 sēju-

mos. Pirmais sējums jau iznācis, otrais patlaban ir sagatavošanā. Paralēli nošu izdevumiem latviešu un angļu valodās katru sējumu plānots ilustrēt ar audiokaseti un kompaktdisku. Paredzēts izdot šādus sējumus:

1. Latviešu kora mūzika 1873-1917
2. Latviešu kora mūzika neatkarības laikā 1918-1940
3. Latviešu kora mūzika okupācijas laikā
4. Mūsdienu latviešu kora mūzika I
5. Mūsdienu latviešu kora mūzika II
6. Tautas dziesmu apdares 19. gs.b.-20. gs.sāk.
7. Latviešu komponistu - klasiķu tautas dziesmu apdares
8. Mūsdienu latviešu komponistu tautas dziesmu apdares
9. Latviešu garīgās kora dziesmas

Šis apjomīgais darbs būtu vienreizēja iespēja nest pasaulē latviešu mūzikas kultūras bagātības un ļaut tajās ielūkoties ikvienam interesentam. Šobrīd, kad latviešu kori ir iegājuši starptautiskajā aprītē, nav akadēmisku kora mūzikas izdevumu, tāpēc informācijas apmaiņa var notikt galvenokārt teorētiskā līmenī. Savukārt mūzikas ieraksti audiokasetēs un kompaktdiskos būtu dzīva mūzikas ilustrācija, kas parādītu gan latviešu kora mākslas tradīcijas, gan jaunākos virzienus. Antoloģija paredzēta izplatīšanai starptautiskajos pasaules mūzikas informācijas centros un bibliotēkās, kā mācību viela Latvijas izglītības sistēmā un pasaules latviešu centros.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$10,000 kā neatmasājamu piešķirumu. Projekta budžets ir apm. \$30,000. AVE SOL no sava budžeta dos apm. \$12,000.

ATSAUKSMES: Roberts Zuika, "Latvju Mūzikas" redaktors: "Katru tautu iepazīstam ar tās kultūrāliem sasniegumiem. Mūzika dažādos veidos ir viens no visai nozīmīgajiem laukiem. Ja apzināties ka neesam nabagi skaņu mākslā, ir cieši jādodomā kā atrast iespējas lai latviešu mūziku plašāk iepazītu arī citas tautas. Ar to vien nepietiek ka skaņdarbs ir uzrakstīts, ir jādodomā kas to iespiedis, kas pienācīgi atskaņos lai šo bagātību iepazītu. Vai Jāzeps Vītols, ar ko lepojas latviešu tauta, būtu savu tautu tā cēlis ja viņam nebūtu laimējies ar izdevēju Beļājevu savā laikā Leipcigā? Šī gadsimta sākumā mūsu skaņraži, piem., Alfrēds Kalniņš, tāpat Ādolfs Ābele, paši ar savu naudu centās iespiest savus darbus. Ja toreiz latvieši būtu bijuši bagātāki un spējuši savu mūziku vairāk iespiest, atskaņot un parādīt citām tautām kā to darīja norvēģi un somi ar sava Grīga un